

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Бр.7149

Скопје, 24.08.2011 година

До сите банки

Предмет: Одговор на прашањата поставени од страна на банките за спроведувањето на Упатството за платен промет со странство

Почитувани,

Во врска со прашањата поставени од страна на банките коишто се однесуваат на спроведувањето и работењето со Упатството за начинот за вршење на платниот промет со странство (Службен весник на Република Македонија бр.78/11) (понатаму:Упатството), а со цел да се постигне единственост во практичната примена, ве известуваме за следново:

1. На кој начин се обработува приливот за кој корисникот на наплатата не ги доставил потребните податоци и документација до банката, во утврдениот рок од точка 27 од Упатството, при што по истекот на утврдениот рок банката го применила основот 910? На кој начин банките ја известуваат НБРМ за овие приливи?

Во прегледот бр. 9 пример 1 - Нерезидент плаќа на резидент во денари, е предвидено користење на сметката 2924. Дали постои рок во кој средствата се чуваат на оваа сметка и каква е постапката доколку клиентите не достават информација во предвидениот рок?

За приливи за кои банката не ги добила потребните податоци и информации од корисникот на наплатата во утврдениот рок, се постапува согласно со одредбите од точка 34 од Упатството. Имено, по истекот на утврдениот рок, банката ја наведува шифрата на основот 910 во налогот 743, во рубриката 15 и воедно со интересен налог (образец 746) ги пренесува средствата на соодветната потсметка во рамките на сметката 2952 или 2924 којашто банката сама ја утврдува.

По добивањето на потребните податоци и документација од корисникот на наплатата за одобрување на неговата тековна сметка, банката со интересен налог (образец 746) ги враќа средствата од посебната потсметка, на сметката 2952 или 2924 каде што ги води обврските по редовни наплати од нерезиденти.

Истовремено, банката го сторнира основниот налог 743 обработен со основ 910 (со примена на црвено сторно) и изработува нов налог 743 со исти податоци со сторнираниот налог и изворен датум на валута. Во налогот 743 се наведува соодветниот основ согласно со добиените информации од корисникот на наплатата, а банката може да ги одобри средствата директно на тековната сметка на корисникот.

Ваквиот начин на обработка на наплатата не бара воведување нова дополнителна извештајна сметка, бидејќи банката ги доставува потребните податоци (налозите 743) во рамките на постојните извештајни сметки од прилог 3 од Упатството и согласно со Корисничкото упатство за апликацијата платен промет со странство.

2. Каков третман ќе имаат резидентите - самостојни вршители на дејност (адвокати, занаетчи и сл.) со примената на новото упатство?

Упатството не го регулира статусот на резидентите - самостојни вршители на дејност. Согласно со член 8 од Законот за трговските друштва, резидентите - физички лица кои не се сметаат за трговци (адвокати, нотари, лекари, занаетчи и сл.) и кои согласно со Законот за едношалтерски систем имаат обврска да се регистрираат во Централниот регистар на Република Македонија, во посебен регистар којшто се однесува на други правни лица, имаат третман на резиденти - правни лица.

3. Со кој основ на наплата и со кои документи ќе се одобруваат девизните приливи добиени по налог на нерезидент - правно лице, а во корист на домашно физичко лице, а кога во СВИФТ-пораката стои основ фактура, договор и сл.?

Одобрувањето на ваквиот девизен прилив ќе се изврши согласно со точка 27 и документот пропишан во точка 28 од Упатството, со соодветниот основ во зависност од видот на трансакцијата, а имајќи ги предвид и одредбите од точка 29 од Упатството.

Доколку во СВИФТ-пораката стои дека приливот е по основ на фактура, договор и сл., банката постапува на истиот начин, со истовремено спроведување на мерките и дејствијата пропишани во Законот за спречување на перење пари и други приноси од казниво дело и финансирање на тероризам.

4. Со кој основ на наплата и со кои документи ќе се одобруваат девизните приливи добиени од странска банка по налог од физичко лице (кога во СВИФТ-пораката стои домашна адреса), а во корист на друго физичко лице - резидент?

Во точката 28 од Упатството се пропишани трансакциите за кои корисникот на наплатата е должен, во прилог на образецот 743, на банката да ѝ приложи соодветен документ. За ваков вид трансакции во точката 28 не е предвидено приложување документ, што значи имајќи ги предвид и одредбите од точка 29 од Упатството, банката го става пристигнатиот прилив на располагање на корисникот веднаш по доставувањето на дополнетиот образец 743, без приложување соодветен документ.

Во ваков случај банката ги спроведува мерките и дејствијата пропишани во Законот за спречување на перење пари и други приноси од казниво дело и финансирање на тероризам.

5. Како да се постапува со приливите со основ 910 за кои клиентот не прикажал соодветен документ (виза за престој, решение за странска пензија), за кои досега банките исплатите ги вршеа во денари согласно со Дописот од НБРМ бр. 1044 од 08.04.2004 година?

Согласно со точка 7 од Одлуката за начинот за вршење на платниот промет со странство и точка 34 од Упатството, банката го одобрува пристигнатиот прилив на тековната сметка на корисникот на наплатата единствено по приемот на сите потребни податоци и соодветната документација (доколку со Упатството е предвидено доставување документација за односната трансакција), што значи исплатата во денари по 01.09.2011 година ќе претставува неусогласеност со одредбите на Одлуката и Упатството.

Во регулативата не е наведен рок во кој ваквиот прилив може да остане нераспределен, односно нема ограничување на временскиот период во кој средствата се наоѓаат на соодветна потсметка во рамките на сметката 2952.

6. Во врска со точката 9, поврзана со примерот 1 од прилогот 8: приливната банка истовремено не е и исплатна банка, во кој случај приливната банка книжи:

- на товар на сметката 3100 или 708
- во полза на сметката 3110?

Дали само во случај кога исплатната банка нема сметка во приливната банка, или по договор помеѓу приливна и исплатна банка? Во примерот стои дека во полето 53B од СВИФТ-пораката ќе стои Д/7051 – задолжете ја нашата сметка кај вас.

Во точката 9 од Упатството, наведени се две сметки (705100 и 3110) како можност за одобрување средства од приливната на исплатната банка. Која од наведените сметки ќе ја употреби приливната банка зависи од договорот помеѓу приливната и исплатната банка. Една од можностите за употреба на сметката 3110 е кога исплатната банка нема сметка во приливната банка, но под услов приливната банка да има расположливо салдо на сметката 3110 кај исплатната банка.

7. Што се подразбира под „соодветна сметка од групата 70“? Дали се мисли и на сметки на резиденти - физички лица или на директна наплата (точка 26)?

Точката 26 од Упатството ја регулира наплатата во ефективни странски пари што се врши согласно со одредбите од Одлуката за условите под кои резидентите можат да вршат наплата и плаќање во ефективни странски пари во трансакции со нерезиденти. Наплата согласно со одредбите од оваа одлука можат да вршат само правни лица.

Терминот „соодветна сметка од групата 70“, подразбира банката да ја употреби соодветната сметка од групата 70 во зависност од секторизацијата на корисникот на наплатата. Во точката 26 од Упатството, оставена е можноста банката да ги книжи примените ефективни странски пари во корист на сметката 2952 или како директна наплата да книжи веднаш на тековната сметка на корисникот на наплатата.

8. Кои начини на известување на банката до корисникот на наплатата е прифатлив за НБРМ, согласно со интерните процедури за работа (е-пошта, телефон, факс, кодирана порака) (точка 27)?

Начинот на известувањето на банката до корисникот на наплатата е регулиран во точката 6 од Упатството. Во точка 27 став 3 од Упатството е наведено што се смета како ден на прием на известувањето, односно кога банката добила повратна информација дека корисникот на наплатата е известен за пристигнатиот прилив и од тој ден тече рокот од 5 работни дена за доставување на дополнетиот образец 743 заедно со потребната документација. Исто така, начинот на известување претставува задолжителен елемент на договорот за отворање на девизната сметка, согласно со точка 4 од Одлуката за отворање девизни сметки на резиденти, каде што банката и клиентот покрај другото го утврдуваат и „начинот на прием и извршување на налози за плаќање и наплата“.

9. Дали за наплата по основ на одобрен кредит од нерезидент не е веќе потребна кредитна пријава (точка 28, алинеја 4)?

Согласно со точка 28 алинеја 4 од Упатството, за одобрување на средствата на тековната сметка на корисникот на наплата по основ на користење средства по земен кредит од нерезидент не е потребна потврда за извршено евидентирање на кредитната работа во НБРМ. Меѓутоа, согласно со Одлуката за начинот и условите за поднесување извештаи за склучените кредитни работи, останува обврската на резидентот да ја евидентира кредитната работа во НБРМ во рок од 10 работни денови од денот на склучување на договорот за кредит. За плаќање главнина и камата за земен кредит од нерезидент, согласно со точка 41 алинеја 9 од Упатството потребно е приложување потврда за евидентирана кредитна работа во НБРМ, со наведување на евиденцискиот број на кредитната работа во рубриката 7, во колоната за број на документ.

10. Дали формулацијата „во негово име да изготви образец 1450“ значи дека банката може да потпише во рубриката 9 од образецот 1450 во име на налогодавачот (точка 45, став 2)?

Да, врз основа на писменото барање на налогодавачот банката го изготвува и го потпишува образецот 1450 во име на налогодавачот.

11. Во точката 58, став 3 стои: „За плаќање во ефективни странски пари, банката книжи:

- на товар на сметката 7191; соодветна сметка од групата 70;
- во корист на сметката 3000“.

Што се подразбира под соодветна сметка од групата 70? Дали се мисли на директна наплата, или на сметки на резиденти - физички лица

Точката 58 од Упатството го регулира плаќањето во ефективни странски пари коешто се врши согласно со одредбите од Одлуката за условите под кои резидентите можат да вршат наплата и плаќање во ефективни странски пари во трансакции со нерезиденти. Плаќањето согласно со одредбите од оваа одлука, можат да го вршат само правни лица.

Терминот „соодветна сметка од групата 70“ подразбира банката да ја употреби соодветната сметка од групата 70 во зависност од секторизацијата на налогодавачот. Во точката 58 од Упатството, оставена е можноста на банката да ја книжи исплатата на ефективните странски пари на товар на сметката 7191 или веднаш да книжи на товар на тековната сметка на налогодавачот.

12. Не е објаснето подигањето ефективни денари од девизна тековна сметка на нерезидент. Кои ставови следат по ставот книжи на товар на соодветна сметка од групата 708 (точка 68)?

Не е објаснето подигањето ефективни странски пари од денарска тековна сметка на нерезидент. Кои ставови следат по ставот *книжи на товар на соодветна сметка од групата 808* (точка 145)?

Во оваа точка како и во целиот текст на Упатството е пропишана првата линија на книжење во зависност од видот на трансакцијата или таму каде што е употребена сметка за која банките задолжително ја известуваат Народната банка. За останатите книговодствени ставови банките постапуваат согласно со постојните книговодствени стандарди и правила.

13. Што се подразбира под формулацијата „банката врз основа на налог за пренос и...“? Дали се мисли на налогот 746 којшто е изготвен при подигањето на средствата, или писмен налог од лицето коешто патувало (точка 98, став)?

Банката го врши преносот на средствата врз основа на поднесена пресметка за трошоци направени со службеното патување и поднесен писмен налог од лицето коешто патувало во странство за пренос на средствата од неговата сметка на тековната сметка на правното лице.

14. Кој е носител на сметката 8191 - овластениот пазарен учесник на нерезидентот, или нерезидентот (точка 139)?

Носител на сметката 8191 е овластениот пазарен учесник на нерезидентот (брокер).

15. Прашањето се однесува на ставката Г. Платен промет во денари. При вршење денарски плаќања помеѓу резиденти и нерезиденти, како банкарскиот службеник кој ја спроведува трансакцијата ќе ја препознае денарската трансакциска сметка на нерезидентот (врзано со креирање обрасци, основи, шифри)?

Согласно со Одлуката за начинот на водењето и содржината на единствениот регистар на трансакциски сметки („Службен весник на РМ“ бр. 146/07), носителите на платен промет се обврзани да ги класифицираат трансакциските сметки по вид, којшто се одредува врз основа на статусот на имателот на сметката. Во точка 4 од Одлуката се предвидени посебни видови сметки коишто се однесуваат на нерезиденти - правни и физички лица.

16. Дали секое погрешно пополнето задолжително поле во налозите за платен промет со странство ќе се поништува со изготвување ист налог со предзнак – (минус) во полето износ во валута и изготвување нов налог со исправен податок со истиот образец и изворен датум на валута (точка 151)?

Банката постапува согласно со точка 151 од Упатството во случаи кога погрешно е пополнето задолжително поле од налозите, при што не е извршен поврат на средствата по веќе извршено плаќање на односно наплата од нерезидент. Во тој случај банката постапува согласно со точка 148 - 150 од Упатството.

17. Во примерот бр. 1 - Нерезидент плаќа на резидент во денари, би сакале да ни појасните дали во случај на трезорско работење се применува истата објаснета постапка, со што во полето „повик на број одобрување“ би требало да се наведе сметка на корисник или уплатна сметка со приходна шифра и програма или доколку постапката не е иста, како се постапува во случај на трезорски плаќања?

При наплата во денари од денарска тековна сметка на нерезидент во корист на буџетски корисник, обврската за обработка на наплатата е на банката кај која се води тековната сметка на нерезидентот согласно со одредбите од точка 133 до 137 од Упатството. Со оглед на тоа дека во Упатството се дадени примери коишто се однесуваат **единствено на трансакции со посредство на две домашни банки**, банката во овој случај при обработката на наплатата не ги следи одредбите од примерот бр. 1 од прилогот бр. 9 од Упатството.

18. Во врска со примерот бр. 2 - Резидент плаќа на нерезидент во денари - одлив, во случај налогодавачот да е физичко лице, дали треба да се наведе неговиот матичен број во полето „повик на број задолжување“ или во овој случај ова поле не се пополнува?

При плаќање на резидент - физичко лице на нерезидент во друга домашна банка, во полето „повик на број задолжување“ од платниот инструмент за вршење платен промет во земјата се наведува шифрата на налогодавачот - резидент физичко лице „1000000“.

ОСТАНАТО

Во Упатството се направени неколку технички грешки коишто при некоја негова следна измена или дополнување, ќе бидат соодветно коригирани, и тоа:

- во став 2 од точката 49 наместо „став 3 од точка 39“ треба да стои „став 2 од точка 39“;

- во точката 150 наместо „точка 148“ треба да стои „точка 149“. Бројот 148 е погрешно ставен, треба да биде бројот 149.

Овие прашања и одговори како и сите идни прашања и одговори поврзани со примената на Упатството, ќе бидат објавени на интернет страната на Народната банка на Република Македонија www.nbrm.mk.

Координатор на стручна група
Секретар на банка
Јанче Лековски